

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ
VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA**

**KULTŪROS MINISTERIJOS STRATEGINIO PLANAVIMO IR
VYKDOMOS PROGRAMOS „VISUOMENĖS INFORMACINIS
APRŪPINIMAS“ VERTINIMAS**

2006 m. gruodis

TURINYS

SANTRAUKA.....	3
ĮŽANGA.....	4
AUDITO REZULTATAI.....	6
1. STRATEGINIO PLANAVIMO PROCESO MINISTERIJOJE VERTINIMAS.....	6
2. PROGRAMOS „VISUOMENĖS INFORMACINIS APRŪPINIMAS“ VERTINIMAS ...	8
2.1. Programos sudarymo vertinimas	8
2.2. Programos lėšų panaudojimo vertinimas.....	10
2.3. Programos tikslo „Kaupti ir saugoti bibliotekų fondus, integruotis į pasaulio bibliotekų tinklą“ įgyvendinimo vertinimas.....	14
2.4. Programos tikslo „Remti Lietuvos kultūrai svarbių knygų leidybą ir sklaidą“ įgyvendinimo vertinimas	17
IŠVADOS	20
REKOMENDACIJOS	20

**Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės
2006-04-04 pavedimą Nr. 8000-4P**

**Valstybės kontrolės
6-ojo audito departamento direktorė
Jolita Korzunienė**

Auditą atliko:
Valstybinė auditorė Inga Tarakavičiūtė
Valstybinė auditorė Aušra Maziukaitė

Auditas pradėtas 2006-04-04
Auditas baigtas 2006-12-19

Ataskaita siunčiama Seimo Audito komitetui, Kultūros ministerijai.

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA KULTŪROS MINISTERIJOS STRATEGINIO PLANAVIMO IR VYKDOMOS PROGRAMOS „VISUOMENĖS INFORMACINIS APRŪPINIMAS“ VERTINIMAS

2006 m. gruodžio 19 d. Nr. 8000-4P-30
Vilnius

SANTRAUKA

Siekiant efektyvesnio finansinių išteklių valdymo, nuo 1999 m. Lietuvos valstybės biudžetas sudaromas programiniu principu, diegiami strateginio veiklos planavimo ir į rezultatus nukreiptos veiklos principai. Norėdama įvertinti, kaip įgyvendinamas programinio biudžeto formavimas, ar asignavimų valdytojai veiklą orientuoja į rezultatus, ar pasiekiami programose numatyti tikslai, Valstybės kontrolė atlieka sisteminių auditą „Programinio biudžeto sistema“, kurio viena iš sudedamųjų dalių – Kultūros ministerijos strateginio planavimo ir vykdomos institucinės programos vertinimas.

Audito tikslas – įvertinti Kultūros ministerijos strateginį planavimą ir vykdomą programą „Visuomenės informacinis aprūpinimas“.

Išnagrinėjus Kultūros ministerijos (toliau – Ministerija) strateginio planavimo procesą ir institucinės programos „Visuomenės informacinis aprūpinimas“ (toliau – Programa) vykdymą, nustatyta, jog strateginio planavimo ir programinio biudžeto sistemos principai – veiklos nukreipimas į rezultatus, veiklos prioritetų nustatymas, nuolatinis atsiskaitymas už rezultatus – Ministerijoje įgyvendinti tik iš dalies:

- Programos uždavinių formuluotės ir vertinimo kriterijai dažnai buvo formalūs ir nesuteikė informacijos, kokių rezultatų Ministerija siekia 2005 m. vykdydama konkrečias Programos priemones, kaip bus įvertintos veiklos sąnaudos, nauda ir rezultatai.

- Nebuvo užtikrinamas tinkamas atsiskaitymas už valstybės biudžeto lėšų panaudojimą: bibliotekų fondams komplektuoti (4 355 tūkst. Lt), tikslui „Remti Lietuvos kultūrai svarbių knygų leidybą ir sklaidą“ įgyvendinti, ilgalaikiam turtui įsigyti (2 355 tūkst. Lt).

- Asignavimų planavimas (2003–2005 m.) vykdomas neužtikrinant tolygaus Vyriausybės patvirtintos Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo programos priemonių įgyvendinimo. Perskirstant tiek sutaupytas, tiek papildomai iš valstybės biudžeto gautas lėšas buvo nepakankamai atsižvelgiama į investicijų projektų vertinimo prioritetus.

- 2005 ir 2006 m. netaikant Viešųjų pirkimų įstatymu nustatytų pirkimo būdų konkurso projektams finansuoti, buvo didinama rizika, kad lėšos naudojamos ne pačiu ekonomiškiausiu ir efektyviausiu būdu.

Ministerijai rekomenduojama reglamentuoti strateginio planavimo procesą; rengiant Ministerijos strateginį veiklos planą aiškiai apibrėžti siektinus veiklos rezultatus; Programos stebėsenos procesą organizuoti taip, kad būtų užtikrintas išsamios informacijos surinkimas, atsiskaitymas už veiklos rezultatus; užtikrinti, kad valstybės biudžeto lėšos būtų skiriamos remiantis teisės aktais; užtikrinti nustatytų prioritetų laikymąsi.

IŽANGA

Audito subjektas – Lietuvos Respublikos kultūros ministerija (toliau – Ministerija), kurios misija – užtikrinti nacionalinės kultūros tęstinumą, plėtrą ir sklaidą, sudarant sąlygas laisvai visuomenės kultūros raiškai ir dalyvavimui kultūrinėje veikloje, rūpinantis kultūros vertybių apsauga, padedant plėtoti ir ugdyti kūrybišką, demokratinę, laisvą ir atvirą visuomenę. Misijai įgyvendinti nustatyti institucijos strateginiai tikslai¹:

1. Skatinti kūrybinę veiklą ir jos sklaidą visuomenėje.
2. Skleisti ir pristatyti Lietuvos kultūrą užsienyje.
3. Plėtoti informacinę visuomenę.
4. Sudaryti sąlygas visuomenei dalyvauti kultūroje ir ją vartoti.
5. Išsaugoti kultūros paveldą, jo kultūrinę vertę.

Ministerija 2005 m. vykdė 9 institucines programas, kurioms įgyvendinti buvo skirta 156 024 tūkst. Lt.

Audito tikslas – įvertinti Ministerijos strateginį planavimą ir vykdomą programą „Visuomenės informacinis aprūpinimas“.

Audito atlikimo pagrindas – valstybinis auditas atliktas vykdant Valstybės kontrolės 2006-04-04 pavedimą Nr. 8000-4P. Auditas atliktas kaip sudedamoji valstybinio audito „Programinio biudžeto sistema“ dalis.

Audituojamas laikotarpis – 2005 m. Siekiant išsamaus vertinimo atskirais atvejais buvo analizuoti ir 2003–2006 m. duomenys.

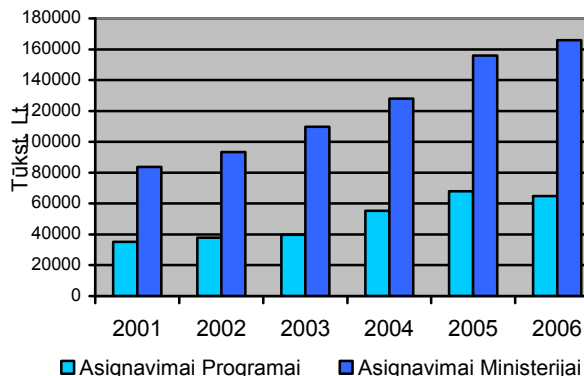
¹ Kultūros ministro 2005-08-09 įsakymu Nr. ĮV-357 patvirtintas Ministerijos 2005–2007 m. strateginis veiklos planas.

Audito objektas – Ministerijos 2005–2007 m. strateginis veiklos planas ir šio plano institucinė programa „Visuomenės informacinis aprūpinimas“ (toliau – Programa).

Programa yra tęstinė, vykdoma nuo 2001 m. Programai vykdyti 2005 m. panaudota 68 356 tūkst. Lt (iš jų 504,8 tūkst. Lt Vyriausybės rezervo lėšų).

Programos tikslai:

1. Kaupti ir saugoti bibliotekų fondus, integruotis į pasaulio bibliotekų tinklą;
2. Remti Lietuvos kultūrai svarbių knygų leidybą ir sklaidą;
3. Kaupti, saugoti ir populiarinti muziejų rinkinius; saugoti ir populiarinti nekilnojamasias kultūros vertybes;
4. Modernizuoti kultūros įstaigų materialinę bazę;
5. Kelti kultūros darbuotojų kvalifikaciją;
6. Užtikrinti Kultūros ministerijos veiklos organizavimą ir jai pavaldžių įstaigų priežiūrą.

1 pav. Programos „Visuomenės informacinis aprūpinimas“ finansavimas 2001–2006 m.

Audito mastas:

- Ministerijos 2005–2007 m. strateginio veiklos plano rengimas;
- Programos sudarymas: tikslų, uždavinių, priemonių ir vertinimo kriterijų formulavimas;
- Programos vykdymas: tikslinių lėšų (darbo užmokesčiui ir investicijų projektams finansuoti) planavimas ir paskirstymas; tikslų „Kaupti ir saugoti bibliotekų fondus, integruotis į pasaulio bibliotekų tinklą“ ir „Remti Lietuvos kultūrai svarbių knygų leidybą ir sklaidą“ įgyvendinimas.

Audito mastas nustatytas, įvertinus lėšų planavimą ir Ministerijos įgyvendinamų projektų apimtį. Ministerijos vykdomi investicijų projektai nagrinėti vertinant jų finansavimo prioritetus, nenagrinėjant projektų galutinio įgyvendinimo. Audito metu nevertinome projektams vykdyti skirtų lėšų panaudojimo teisėtumo.

Vertinimo kriterijai:

- Teisės aktų, reglamentuojančių strateginį planavimą, institucinių programų vykdymą bei vertinimą, reikalavimai;
- Ministerijos 2005–2007 m. strateginiame veiklos plane nustatyti Programos uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijai.

Audito procesas

Auditas pradėtas 2006 m. balandžio 4 d., baigtas 2006 m. gruodžio 19 d. Auditą atliko valstybinė auditorė I. Tarakavičiūtė (grupės vadovė) ir valstybinė auditorė A. Maziukaitė. Atliekant auditą įrodymai buvo renkami naudojant skaičiavimo, patikrinimų, analitinės procedūras ir paklausimus. Audito metu Ministerija atsakė į Valstybės kontrolės parengto klausimyno klausimus, kur prašoma pateikti nuomonę ir pasiūlymus dėl strateginio planavimo ir programinio biudžeto formavimo tobulinimo.

Audito metu laikytasi prielaidos, kad Ministerija pateikė visus su audito objektu susijusius dokumentus, kurie yra išsamūs ir galutiniai, o dokumentų kopijos atitinka originalus.

AUDITO REZULTATAI

Ministerijos specialistų teigimu, diegiant strateginio planavimo ir programinio biudžeto formavimo sistemą, pagerėjo Ministerijos veiklos prioritetų nustatymas ir vadovavimasis jais, veiklos orientavimas į rezultatus, nuolatinis atsiskaitymas visuomenei už veiklos rezultatus. Tobulintinos sritys, jų nuomone, yra šios: žmogiškųjų gebėjimų strateginio planavimo srityje stiprinimas, tarpinstitucinių programų koordinavimo ir vykdymo organizavimo tobulinimas.

Audito metu, analizuojant Ministerijos strateginio planavimo procesą ir institucinės Programos vykdymą, nustatyta, jog strateginio planavimo ir programinio biudžeto sistemos diegimo principai Ministerijoje nėra iki galo įgyvendinti, neužtikrinama, kad veikla būtų aiškiai nukreipta į rezultatus.

1. STRATEGINIO PLANAVIMO PROCESO MINISTERIJOJE VERTINIMAS

Strateginio planavimo metodikoje² reglamentuota, kad strateginis planavimas – tai formalizuota sistema, užtikrinanti viso strateginio valdymo proceso realizavimą, veiklos stebėseną ir atsiskaitymą už rezultatus. Audito metu nustatyta, kad Ministerijos 2005–2007 m. strateginį veiklos planą, dalyvaujant ministro patarėjams bei programų vykdytojams, rengė Finansų ir turto valdymo skyrius. Metinės veiklos ataskaitos taip pat yra teikiamos Finansų ir turto valdymo skyriui, rengiančiam Ministerijos metinę veiklos ataskaitą, nors skyriaus nuostatuose nei strateginio plano, nei metinių institucijos veiklos ataskaitų rengimo funkcija nėra nustatyta. Atliekant auditą nustatyta, kad strateginio planavimo funkcijos Ministerijoje

² Vyriausybės 2002-06-06 nutarimu Nr. 827 patvirtintos Strateginio planavimo metodikos 2 p. Strateginis planavimas – formalizuota sistema, užtikrinanti viso strateginio valdymo proceso, kurio metu numatomos veiklos kryptys ir būdai, kaip efektyviausiai panaudoti turimus ir planuojamus gauti finansinius, materialinius ir darbo išteklius misijai vykdyti, numatytiems tikslams pasiekti, realizavimą, veiklos stebėseną ir atsiskaitymą už rezultatus.

nėra pavestos nė vienam institucijos struktūriniam padaliniui, nereglamentuota strateginio veiklos plano sudarymo tvarka, nepaskirti už tai atsakingi asmenys ar skyriai.

Institucijos vadovai iki biudžetinių metų pradžios Vyriausybės³ įpareigoti paskirti už programų vykdymą atsakingus asmenis. Už 2005–2007 m. strateginio veiklos plano programų vykdymą ir įgyvendinimo kontrolę atsakingus asmenis ministras paskyrė⁴ tik vasario mėnesį, jau prasidėjus biudžetiniams metams. Pažymėtina, kad 2005 m. programų priemonių vykdytojų sąrašas patvirtintas⁵ tik 2005 m. lapkričio mėnesį.

Asmenys, atsakingi už programų vykdymą, nustatytais terminais Ministerijos vadovybei yra įpareigoti⁶ teikti patvirtintos formos programų vertinimo kriterijų vykdymo ataskaitas. Ši nuostata Ministerijoje buvo įgyvendinta tik iš dalies – auditoriams buvo pateiktos trys Programos uždavinių įgyvendinimo metinės ataskaitos iš aštuonių. Tobulintina ir pati ataskaitos forma: joje nereikalaujama nurodyti aplinkybių ir veiksnių, kurie turi ar gali turėti įtakos programų įgyvendinimui⁷, todėl ribojama galimybė aiškiai nustatyti tikslų įgyvendinimą, įvertinti pasiektus rezultatus.

Programų vykdytojai įpareigoti rengti ir Vidaus audito tarnybai pateikti⁸ pusės metų ir metines Programos projektų vykdytojų veiklos ataskaitų suvestines, kurios nei auditoriams, nei Vidaus audito tarnybai nebuvo pateiktos.

Valstybės kontrolė, išvadose dėl valstybės biudžeto vykdymo apyskaitos, atkreipia dėmesį į asignavimų valdytojų vykdomų programų skaičių ir siūlo jį mažinti. Auditorių nuomone, Ministerija, rengdama institucijos strateginį veiklos planą, turėtų atkreipti dėmesį į visų institucijos programų tarpusavio suderinimą. Ministerijos 2005–2007 m. strateginiame veiklos plane atskirų programų numatytais tikslais ir uždaviniais siekiama to paties rezultato – muziejų ir juose laikomų kultūros vertybių apsaugos, jos gerinimo ir stiprinimo (1 pavyzdys).

<i>1 pavyzdys</i>		
<i>Programa</i>	„Visuomenės informacinis aprūpinimas“	„Muziejų apsaugos stiprinimas“
<i>Programos tikslas</i>	Kaupti, saugoti ir populiarinti muziejų rinkinius; saugoti ir populiarinti nekilnojamas kultūros vertybes.	Gerinti muziejų apsaugą
<i>Viena iš įgyvendinamos veiklos formų</i>	Skirtos lėšos 12-os Kultūros ministerijai pavaldžių muziejų veiklai vykdyti.	Skirtos lėšos 11-os Kultūros ministerijai pavaldžių muziejų apsaugos sistemoms įsigyti ir įdiegti.

³ Vyriausybės 2001-04-05 nutarimu Nr. 379 patvirtintos Valstybės biudžeto asignavimų valdytojų programų vykdymo kontrolės ir vertinimo tvarkos (Vyriausybės 2002-05-21 nutarimo Nr. 700 redakcija) 5 p.

⁴ Kultūros ministro 2005-02-15 įsakymas Nr. IV-52 „Dėl programų vykdymo kontrolės užtikrinimo“.

⁵ Kultūros ministro 2005-11-18 įsakymas Nr. IV-534 „Dėl atsakingų už Kultūros ministerijos strateginio plano priemonių vykdymą“.

⁶ Kultūros ministro 2005-06-23 įsakymu Nr. IV-264 patvirtinta Kultūros ministerijos vykdomų programų vertinimo kriterijų vykdymo ataskaita.

⁷ Vyriausybės 2001-04-05 nutarimu Nr. 379 patvirtintos Valstybės biudžeto asignavimų valdytojų programų vykdymo kontrolės ir vertinimo tvarkos (Vyriausybės 2002-05-21 nutarimo Nr. 700 redakcija) 5 p.

⁸ Kultūros ministro 2003-07-18 įsakymu Nr. IV-266 patvirtintų Kultūros ministerijos finansų kontrolės taisyklių 18.2 p.

Auditorių nuomone, strateginio planavimo procesas Ministerijoje yra tobulintinas, siekiant parengti kokybišką strateginį veiklos planą ir tinkamai atsiskaityti už rezultatus.

Pažanga: Ministerijos 2006–2008 m. strateginiame veiklos plane numatyta priemonė „Sukurti ir įdiegti strateginio planavimo sistemą“. 2006 m. lapkričio mėnesį Ministerijoje įkurtas Strateginio planavimo skyrius. Auditorių nuomone, stebima institucijos iniciatyva tobulinant strateginio planavimo procesą.

2. PROGRAMOS „VISUOMENĖS INFORMACINIS APRŪPINIMAS“ VERTINIMAS

2.1. Programos sudarymo vertinimas

Vertinama Programa turi 6 tikslus, kuriems įgyvendinti suformuluoti 8 uždaviniai ir 10 priemonių.

- *Tikslų, uždavinių bei priemonių formulavimo vertinimas*

Remiantis Strateginio planavimo metodika⁹, institucijos programos tikslai turi būti suformuluoti taip, kad aiškiai nusakytų rezultatą, kurį norima pasiekti per tam tikrą laikotarpį. Analizuojant 2005 m. Programos aprašymą, nėra galimybės aiškiai nustatyti laikotarpį, per kurį norima pasiekti Programos rezultatų. Vertinama Programa yra daugiamečė ir tęstinė, vykdoma keičiant atskirus Programos tikslus, uždavinius ar priemones. Dalis tikslų 2003–2006 m. laikotarpiu nesikeitė (2 pavyzdys).

2 pavyzdys

2003–2006 m. laikotarpiu nesikeitę Programos tikslai:

1. Kaupti ir saugoti bibliotekų fondus, integruotis į pasaulio bibliotekų tinklą
2. Remti Lietuvos kultūrai svarbių knygų leidybą ir sklaidą.
3. Kelti kultūros darbuotojų kvalifikaciją.

Dėl daugiamečio Programos vykdymo pobūdžio, kai neįvardijamas aiškus rezultatų pasiekimo laikotarpis, keičiasi atskiri jos tikslai, uždaviniai ar priemonės, auditorių nuomone, sunkiau įvertinti visos Programos pasiektus rezultatus, stebėti Programos sukuriamą efektą bei poveikį. Programos koregavimo procese Ministerijai nepateikus kai kurių uždavinių ir priemonių aprašymų, negalima aiškiai įvardyti¹⁰, ką institucija planuoja atlikti, kokių rezultatų tikisi, vykdydama tam tikrus uždavinius ir priemones (3 pavyzdys).

⁹ Strateginio planavimo metodika, 39 p.

¹⁰ Strateginio planavimo metodika, 40 ir 41 p.

<i>3 pavyzdys</i>	
<i>Programos uždavinys</i>	<i>Priemonė</i>
1.1. Siekti didesnio vartotojų skaičiaus apsilankymo bibliotekose.	Ministerijai pavaldžių bibliotekų finansavimas ir priežiūra Vykdėti Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo programą.
<i>Nėra nei šio uždavinio nei jo priemonių aprašymų, todėl, auditorių nuomone, neaišku, kokių rezultatų Ministerija siekia planuojamu laikotarpiu.</i>	
6.1 Siekti efektyvios Ministerijos ir jai pavaldžių institucijų veiklos.	Finansuoti ministerijos veiklą Finansuoti valstybės tarnautojų (kultūros atašė) užsienio valstybėse.
<i>Nėra nei šio uždavinio, nei jo priemonių aprašymo, todėl, auditorių nuomone, neaišku, kokių rezultatų Ministerija siekia planuojamu laikotarpiu. Nėra aiškaus ryšio tarp šio uždavinio ir jo priemonių, kadangi Ministerijos ir jos atašė užsienyje finansavimas nėra susijęs su efektyvia įstaigos veikla.</i>	

- Vertinimo kriterijų analizė

Programos uždavinių vykdymui įvertinti turi būti formuluojami uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijai¹¹, suteikiantys informacijos apie institucijos vykdomos programos uždavinio įgyvendinimą. Audito metu pastebėta, kad ne visų Programos uždavinių vykdymui įvertinti suformuluoti kriterijai, kai kuriais atvejais kriterijai, auditorių nuomone, yra netinkami (4 pavyzdys).

<i>4 pavyzdys</i>		
<i>Programos uždavinys</i>	<i>Vertinimo kriterijus</i>	<i>Auditorių vertinimas</i>
Užtikrinti Lietuvos leidėjų veiklos sklaidą.	<i>Nenustatytas</i>	Nesuformulavus vertinimo kriterijų nėra teikiama informacija apie uždavinio įgyvendinimą ir pasiektus rezultatus.
Siekti didesnio lankytojų apsilankymų skaičiaus muziejuose ir parkuose.	Muziejų ir parkų lankytojų skaičius (tūkst. žm.) (960 tūkst. žmonių)	Vertinimo kriterijaus reikšmė 2005 metams planuota tokia pati, kaip ir 2004 m. (960 tūkst. žmonių), neatsižvelgiant į 2004 m. pasiektus rodiklius (apsilankė 1145 tūkst. žmonių).
Siekti didesnio vartotojų skaičiaus apsilankymo bibliotekose.	Skaitytojų apsilankymų skaičius (tūkst. žmonių) (950 tūkst. žmonių)	Vertinimo kriterijaus reikšmė planuojama tokia pati nuo 2004 iki 2007 m., nors uždavinio įgyvendinimo rezultatas yra padidinti vartotojų skaičių
Siekti efektyvios ministerijos ir jai pavaldžių institucijų veiklos.	Vadovaujamų ir vykdomų programų skaičius.	Vertinimo kriterijus neleidžia įvertinti rezultato, nes programų skaičius neparodo, ar Ministerija įgyvendino efektyvią (efektyvumas – santykis tarp sukurtų produktų ir panaudotų išteklių) veiklą.
Siekti naujų kultūros objektų statybos bei esamų rekonstravimo ir remonto.	Rekonstravimo darbų % nuo sąmatinės vertės.	Nei pats uždavinys, nei vertinimo kriterijus nėra tinkamas norint įvertinti naudą, kuri bus gauta, įgyvendinus investicijų projektus.

Nenustatyti arba nustatyti netinkami (daugeliu atvejų formalūs, tik kiekybiniai) uždavinių vykdymo vertinimo kriterijai, auditorių nuomone, neleidžia vertinti sąnaudų ir darbo krūvio ir jų nepakanka, norint spręsti apie Programos įgyvendinimo rezultatus.

Stebima teigiama pažanga 2006–2008 m. Ministerijos strateginiame veiklos plane formuluojant trijų lygių – efekto, rezultato ir produkto – vertinimo kriterijus, tačiau ne visais

¹¹ Strateginio planavimo metodika, 42 p.

atvejais jų pakanka numatytiems rezultatams bei išlaidų efektyvumui įvertinti, neformuluojami kokybiniai vertinimo kriterijai (5 pavyzdys).

<i>5 pavyzdys</i>			
<i>Ministerijos 2006–2008 m. strateginiame veiklos plane nustatyti Programos tikslo ir uždavinio vertinimo kriterijai:</i>			
	<i>2006 m.</i>	<i>2007 m.</i>	<i>2008 m.</i>
<i>Tikslas - Kaupti ir saugoti bibliotekų fondus, integruotis į pasaulinius informacijos tinklus</i>			
Rezultato: Sukaupta dokumentų bibliotekose (tūkst. egz.)	30500	30600	30700
<i>Uždavinys - Siekti didesnio vartotojų apsilankymų skaičiaus bibliotekose</i>			
Produkto: Įsigytų naujų dokumentų bibliotekose skaičius (knygų skaičius 1000 gyventojų)	-	-	-
Produkto: Lankytojams skirtų kompiuterizuotų darbo vietų su prieiga prie interneto skaičius viešosiose bibliotekose	200	200	200
Produkto: Prenumeruojamų duomenų bazių skaičius	4	4	4

Auditorių nuomone, nesuformulavus produkto vertinimo kriterijaus reikšmės, nebus teikiama informacija apie uždavinio įgyvendinimą. Suformuluoti Programos rezultato ir produkto vertinimo kriterijai yra tik kiekybinio pobūdžio, o rezultato kriterijaus – sukauptų dokumentų bibliotekose egzempliorių skaičiaus – nepakanka tikslui „Kaupti ir saugoti bibliotekų fondus, integruotis į pasaulinius informacijos tinklus“ įvertinti. Pažymėtina Ministerijos pažanga formuluojant efekto vertinimo kriterijus, tačiau, auditorių manymu, siekiant Ministerijos strateginių tikslų, šių vertinimo kriterijų nepakanka visų Programos tikslų įgyvendinimo naudai įvertinti.

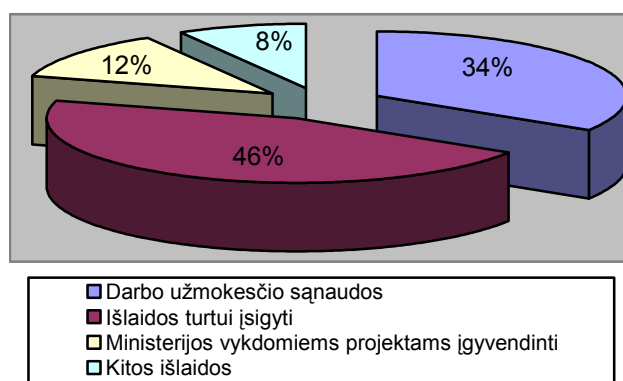
Auditorių nuomone, Programos sandaros trūkumai ne tik parodo formalų institucijos požiūrį į veiklos planavimą – programos sudarymą, tačiau gali turėti įtakos ir siekiant Programos rezultatų bei veiklos efektyvumui. Iš Programos uždavinių ir priemonių formuluočių ne visada galima nustatyti, kokių rezultatų siekia Ministerija. Vertinimo kriterijų nebuvimas arba formalus jų pobūdis neleidžia tinkamai įvertinti Programos įgyvendinimo rezultatyvumo. Teigiama pažanga stebima 2006–2008 m. Ministerijos strateginiame veiklos plane formuluojant trijų lygių vertinimo kriterijus, tačiau, auditorių nuomone, jų nepakanka visos Programos ir jos tikslų pasiekimo rezultatams įvertinti.

2.2. Programos lėšų panaudojimo vertinimas

Programai vykdyti skirta 67 909 tūkst. Lt, panaudota – 68 356 tūkst. Lt, iš jų – 504,8 tūkst. Lt Vyriausybės rezervo lėšos (1 lentelė).

<i>Programos tikslai</i>	<i>1 lentelė</i>	
	<i>Lėšos, tūkst. Lt</i>	<i>Procentai</i>
Kaupti ir saugoti bibliotekų fondus, integruotis į pasaulio bibliotekų tinklą.	15 428,0	22,6
Remti Lietuvos kultūrai svarbių knygų leidybą ir sklaidą.	2 935,6	4,3
Kaupti, saugoti ir populiarinti muziejų rinkinius; saugoti ir populiarinti nekilnojamosios kultūros vertybes.	12 576,5	18,4
Modernizuoti kultūros įstaigų materialinę bazę.	31 114,1	45,5
Kelti kultūros darbuotojų kvalifikaciją.	818,5	1,2
Užtikrinti Kultūros ministerijos veiklos organizavimą ir jai pavaldžių įstaigų priežiūrą.	5 484,1	8,0
<i>Iš viso:</i>	<i>68 356,8</i>	<i>100</i>

Ministerijos finansų kontrolės taisyklėse¹² numatyta, kad apskaita tvarkoma pagal kiekvieną programą ir jos priemonę, nustatytą Ministerijos strateginiame veiklos plane, ir pagal išlaidų klasifikacijas, valstybės funkcijas bei sąmatos kodus. Auditorių nuomone, tai – geros praktikos pavyzdys. Apskaitos parengimas ne pagal Programos priemones riboja galimybę tiksliai įvertinti lėšų, panaudotų konkrečioms priemonėms įgyvendinti, efektyvumą. Tačiau apskaita pagal priemones Ministerijoje vedama tik iš dalies (centralizuotų lėšų¹³ panaudojimo, t. y. 14 proc. visų Programos lėšų), todėl Programai vykdyti skirtos lėšos analizuotos ir pagal išlaidų pobūdį (2 paveikslas).

2 pav. Programos išlaidų sandara 2005 m.

Daugiausia (46 proc.) visų Programai skirtų lėšų panaudota turtui įsigyti. Daugiau nei 30 proc. visų Programos lėšų (23 258 tūkst. Lt) skirta darbo užmokesčiui (tarp jų ir socialinio draudimo įmokoms), 8 272 tūkst. Lt (12 proc.) Ministerija panaudojo atskiriems projektams įgyvendinti.

- Programos lėšos darbo užmokesčiui

¹² Kultūros ministro 2003-07-18 įsakymu Nr. ĮV-266 patvirtintos Kultūros ministerijos finansų kontrolės taisyklės.

¹³ Centralizuotos lėšos – Ministerijos pavaldžioms įstaigoms ar projektų vykdytojams skirtos lėšos pavėdimams įgyvendinti.

34 proc. (t. y. 23 258 tūkst. Lt) visų Programos lėšų skirta darbo užmokesčio sąnaudoms padengti, mokant atlyginimus Ministerijos ir 19-os pavaldžių įstaigų specialistams. Šiomis lėšomis iš dalies buvo įgyvendinami 4 Programos tikslai (2 lentelė).

<i>2 lentelė</i>			
<i>Tikslas</i>	<i>Tikslą įgyvendinančio uždavinio vertinimo kriterijus</i>	<i>Darbo užmokesčio sąnaudoms padengti panaudotos lėšos (tūkst. Lt)</i>	<i>Darbo užmokesčiui skirtų lėšų dalis iš tikslui įgyvendinti panaudotų asignavimų (proc.)</i>
Kaupti ir saugoti bibliotekų fondus, integruotis į pasaulio bibliotekų tinklą.	Skaitytojų apsilankymų skaičius (tūkst. žmonių).	8557,5	55,5
Kaupti, saugoti ir populiarinti muziejų rinkinius; saugoti ir populiarinti nekilnojamąsias kultūros vertybes.	Muziejų ir parkų lankytojų skaičius (tūkst. žm.).	10 215,6	81,1
Kelti kultūros darbuotojų kvalifikaciją.	Kursų, seminarų, projektų skaičius.	525,3	64,2
Užtikrinti Kultūros ministerijos veiklos organizavimą ir jai pavaldžių institucijų priežiūrą.	Vadovaujamų ir vykdomų programų skaičius.	3959,5	72,2

Darbo užmokesčio lėšos sudarė nuo 56 iki 81 proc. šiems Programos tikslams įgyvendinti panaudotų lėšų.

- *Programos lėšos investicijų projektams įgyvendinti*

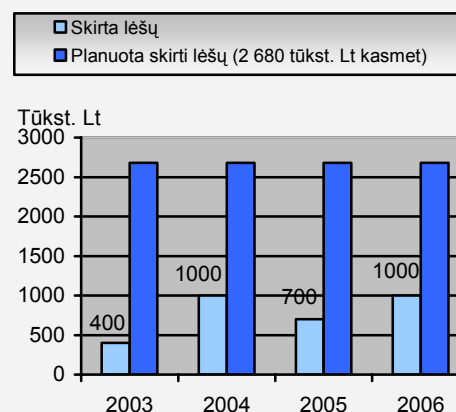
Turtui įsigyti, t. y. investicijų projektams Programos vykdymo metu įgyvendinti, skirta¹⁴ 30 570 tūkst. Lt (iš jų 311 tūkst. Lt skirta iš specialiosios programos įgyvendinimo metu nepanaudotų lėšų). Siekdama modernizuoti kultūros įstaigų materialinę bazę, Ministerija 2005 m. įgyvendino 16 investicijų projektų: 3 pradėti įgyvendinti dar iki 2000 m., 8 projektai pradėti įgyvendinti 2000–2005 m. laikotarpiu, 5 – nuo 2005 m. (naujiems investicijų projektams įgyvendinti panaudota 2 603 tūkst. Lt). Audito metu nustatyta, kad Ministerija, siūlydama skirti (perskirstyti) lėšas Valstybės investicijų programos projektams, nepakankamai vadovavosi investicijų projektų vertinimo prioritetais¹⁵ lėšas siūlydama skirti naujiems investicijų projektams (3 lentelė).

¹⁴ Vyriausybės 2005-02-18 nutarimas Nr.192 su vėlesniais pakeitimais.

¹⁵ Vyriausybės 2001-04-26 nutarimo Nr. 478 24 p. numato, kad Valstybės investicijų programa tikslinama ta pačia tvarka, kaip ir tvirtinama, t. y. remiantis finansų ministro 2001-07-04 įsakymu Nr. 201 patvirtinta Valstybės kapitalo investicijų planavimo metodika. Jos 23 p. numatyti prioritetai, kuriais vadovaujantis investicijų projektai įtraukiami į Valstybės investicijų programą – investicijų projektai, dėl kurių Vyriausybės nutarimai (sprendimai) turi pirmenybę prieš naujus investicijų projektus.

Lėšų, skirtų investicijų projektams įgyvendinti, skyrimas ir perskirstymas**Investicijų projektas „Bibliotekų kompiuterizavimas“**

Vykdydama Vyriausybės nutarimu patvirtintą Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo programą¹⁶, Ministerija įgyvendina investicijų projektą „Bibliotekų kompiuterizavimas“. Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo programoje numatyta, kad per 10 metų bibliotekoms turėtų būti nupirkta 6700 kompiuterių (vidutiniškai per metus 10 kompiuterių vienai bibliotekai), tam skiriant 26 800 tūkst. Lt. 2005 m. investicijų projektui skirta 700 tūkst. Lt, t. y. 26 proc. Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo programoje numatytų skirti lėšų. 2005 m. tikslinant Valstybės investicijų programą, Ministerija neteikė prašymo padidinti šio investicijų projekto finansavimą. 2005 m. liepos mėn. patikslinus Valstybės investicijų programą, papildomos lėšos (2 350 tūkst. Lt) skirtos trimis tęstiniais investicijų projektams ir įtraukti du nauji.

3 pav. Investicijų projektui „Bibliotekų kompiuterizavimas“ 2003–2006 m. Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo programoje planuoti ir skirti asignavimai

Investicijų projektas „Liaudies buities muziejaus administracinio pastato rekonstravimas“

2005 m. liepos mėn. tikslinant Valstybės investicijų programą, Ministerijos siūlymu buvo patvirtintas naujas investicijų projektas „Liaudies buities muziejaus administracinio pastato rekonstravimas“ ir jam 2005 m. įgyvendinti skirta 200 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų. 2005 m. spalio mėn. tikslinant Valstybės investicijų programą, šios lėšos (t. y. 172 tūkst. Lt, kurių Lietuvos liaudies buities muziejus negalėjo laiku panaudoti) buvo perskirstytos Ministerijos vykdomam investicijų projektui „Kultūros ministerijos administracinio paminklosauginio pastato rekonstravimas“.

Investicijų projektas „Ilgalaikio turto įsigijimas kultūros įstaigoms“

Įgyvendinant investicijų projektą „Ilgalaikio turto įsigijimas kultūros įstaigoms“ iš valstybės biudžeto numatyta skirti 611 tūkst. Lt (iš jų 311 tūkst. Lt vykdant specialiąją programą gautos ir nepanaudotos lėšos). Ministerija šias lėšas planavo skirti 23 kultūros įstaigoms ilgalaikiam turtui įsigyti. Investicijų projektui įgyvendinti 2005 m. panaudota 2 355 tūkst. Lt – iš jų 1 744 tūkst. Lt Ministerijos sutaupytytų asignavimų išlaidoms finansuoti. Visos lėšos buvo pervestos kultūros įstaigoms, kurios, atsiskaitydamos už panaudotas lėšas, Ministerijai teikia tik biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitą. Ministerija neturi informacijos, kokiam ilgalaikiam turtui įsigyti buvo panaudotos kultūros įstaigoms skirtos lėšos. Ministerija nėra nustačiusi kitokios atsiskaitymo už investicijų projekto įgyvendinimą formos, kuri leistų įvertinti investicijų projekto rezultatus. Vadovaudamiesi Strateginio planavimo metodika¹⁷, institucijų vadovai privalo stebėti ir vertinti, ar vykdomų programų priemonės yra efektyvios.

Auditorių nuomone, skiriant nepakankamai lėšų investicijų projektui (2003–2005 m. planuota skirti 8 040 tūkst. Lt, o skirta 2 100 tūkst. Lt), yra rizika, kad iki 2013 m. nebus įgyvendinti Vyriausybės patvirtintos Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo programos tikslai. Ministerija, perskirstydama lėšas, nepakankamai vadovavosi nustatytais investicijų projektų vertinimo prioritetais. 2005 m. viduryje lėšos skirtos naujiems investicijų projektams įgyvendinti, o vėliau – perskirstytos Ministerijos administracinio pastato rekonstravimo investicijų projektui vykdyti. Ministerija sutaupytytą lėšas skyrė ne prioritetiniams investicijų projektams vykdyti (pvz., Vyriausybės patvirtintai Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo programai), o ilgalaikiam turtui įsigyti.

¹⁶ Vyriausybės 2002-09-17 nutarimu Nr. 1454 patvirtinta „Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo 2003–2013 m. programa“.

Ministerija nevykdė tinkamos Programos įgyvendinimo kontrolės, t. y. nerinko informacijos koks ilgalaikis turtas buvo įsigytas už 2 355 tūkst. Lt.

2.3. Programos tikslo „Kaupti ir saugoti bibliotekų fondus, integruotis į pasaulio bibliotekų tinklą“ įgyvendinimo vertinimas

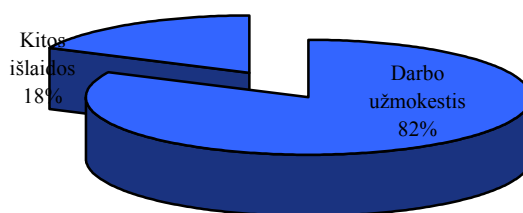
Bibliotekų fondams kaupti ir saugoti, integruotis į pasaulio bibliotekų tinklą 2005 m. panaudota 15 428 tūkst. Lt. Tai sudarė 22,6 proc. visų Programai 2005 m. iš valstybės biudžeto skirtų asignavimų.

Uždavinys	Siekti didesnio vartotojų apsilankymų skaičiaus bibliotekose		
Priemonės	1. Vykdėti pavaldžių bibliotekų priežiūrą 2. Vykdėti Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo programą		
Vertinimo kriterijai		Planas	Įvykdymas
	1. Skaitytojų apsilankymų skaičius (tūkst. žmonių)	950	1002,7
	2. Naujų ir atnaujintų kompiuterių darbo vietų su prieiga prie interneto skaičius	196	215
Lėšos	Planas	Panaudota	
	15 131,9 tūkst. Lt	15 428 tūkst. Lt	

Programos uždavinys buvo vykdomas atliekant pavaldžių bibliotekų priežiūrą ir įgyvendinant Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo programą¹⁸. Integracijai į pasaulio bibliotekų tinklus užtikrinti Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka įgyvendina tris investicijų projektus (du iš jų finansuojami Europos Sąjungos lėšomis), kurie susiję su bibliotekų automatizavimu ir sąlygų naudotis bibliotekų katalogais ir kolekcijomis internetu sudarymu. Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka yra atskiras asignavimų valdytojas, Ministerijai teikiantis įgyvendinamos veiklos ir Vyriausybės programos ir jos įgyvendinimo priemonių vykdymo ataskaitas.

- Pavaldžių bibliotekų priežiūros vykdymas

Ministerija yra Lietuvos bibliotekų valstybinio valdymo funkcijas atliekanti įstaiga¹⁹. Bibliotekų įstatyme numatyta, kad apskričių viešosios bibliotekos finansuojamos iš valstybės biudžeto²⁰. Įgyvendinant priemonę „Vykdėti pavaldžių bibliotekų priežiūrą“, lėšos skirtos penkių apskričių viešųjų bibliotekų veiklai finansuoti.

4 pav. Priemonei „Vykdėti pavaldžių bibliotekų priežiūrą“ panaudota 10 404 tūkst. Lt lėšų.

¹⁷ Strateginio planavimo metodika, 61.1 p.

¹⁸ Vyriausybės 2002-09-17 nutarimu Nr. 1454 patvirtinta „Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo 2003–2013 metų programa“.

¹⁹ Bibliotekų įstatymas, 4 str.

²⁰ Bibliotekų įstatymas, 6 str. 2 p.

Atliekant auditą nustatyta, kad apskričių viešosios bibliotekos, atsiskaitydamos už iš valstybės biudžeto gautas lėšas, Ministerijai teikia tik finansines ataskaitas, metinės veiklos ataskaitos neteikiamos. Valstybinės ir nevalstybinės bibliotekos, finansuojamos iš valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų ir kitų finansavimo šaltinių, metines ataskaitas²¹ teikia Lietuvos nacionalinei M. Mažvydo bibliotekai Ministerijos nustatytu grafiku. Auditorių nuomone, finansinių ataskaitų, kaip informacijos šaltinio, nepakanka pasiektam rezultatui ir veiklos efektyvumui įvertinti.

Atliekant auditą pastebėta, kad pavaldžių įstaigų priežiūrą Ministerija vykdo skirtingai (6 pavyzdys). Auditorių nuomone, geros praktikos pavyzdys galėtų būti Ministerijos pasirinktas pavaldžių muziejų priežiūros vykdymo būdas.

<i>6 pavyzdys</i>		
<i>Programos priemonės</i>	<i>Vykdyti pavaldžių bibliotekų priežiūrą</i>	<i>Muziejų, parkų, kultūrinių rezervatų priežiūra</i>
Priemonės įgyvendinimo būdas	<i>Finansinės ataskaitos</i>	<i>Finansinės ataskaitos</i>
	<i>Bibliotekų metinės statistinės ataskaitos (suvestinę parengia Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka)</i>	<i>Muziejų metinės statistinės ataskaitos (suvestinę parengia Ministerijos specialistai – priemonės vykdytojai)</i>
		<i>Muziejų veiklos metinės ataskaitos</i>
		<i>Muziejų ateinančiųjų metų veiklos planai</i>

Vadovaudamiesi Strateginio planavimo metodika²², institucijų vadovai privalo stebėti ir vertinti, ar vykdomų programų priemonės yra efektyvios. Auditorių nuomone, Ministerija, skirdama finansavimą bibliotekoms, vykdė ne į rezultatus, o į proceso finansavimą nukreiptą veiklą, nes nei suformulavo siektinų rezultatų, nei užtikrino tinkamo ir pakankamo atsiskaitymo už rezultatus.

- ***Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo programos vykdymas***

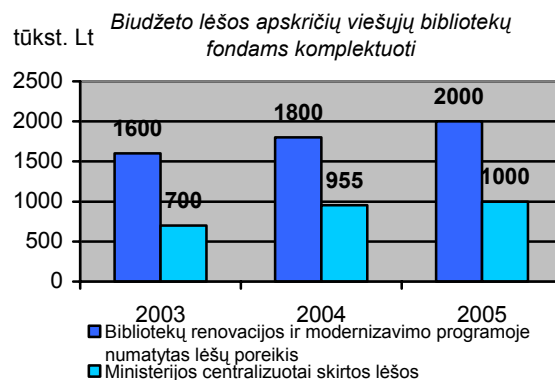
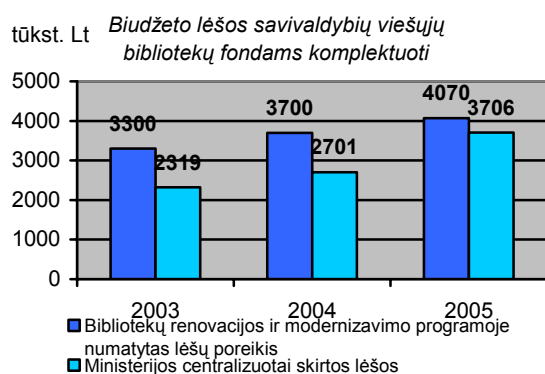
Priemonei „Vykdyti bibliotekų renovacijos ir modernizavimo programą“²³ – duomenų bazių prenumeratai ir leidiniams bibliotekoms įsigyti – 2005 m. skirta ir panaudota 5 024 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų.

Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo programoje numatyta, kad 2005 m. viešųjų bibliotekų fondams komplektuoti reikia 6 070 tūkst. Lt. 2005 m. Ministerija paskirstė 4 706 tūkst. Lt savivaldybių ir apskričių viešosioms bibliotekoms knygoms ir kitiems neperiodiniams leidiniams įsigyti (5 paveikslas).

²¹ Kultūros ministro 2000-12-19 įsakymu Nr. 475 patvirtinta bibliotekų metinės ataskaitos forma.

²² Strateginio planavimo metodika, 61.1 p.

²³ Vyriausybės 2002-09-17 nutarimu Nr. 1454 patvirtinta „Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo 2003–2013 metų programa“.

5 pav. Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo programoje bibliotekų fondams komplektuoti planuotų ir skirtų lėšų santykis 2003–2005 m.

Lėšos skirtos vadovaujantis ministro įsakymu patvirtintu sąrašu, sudarytu remiantis Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo programos įgyvendinimo darbo grupės rekomendacijomis, tačiau bendrų kriterijų, pagal kuriuos lėšos būtų paskirstomos savivaldybių ir apskričių viešosioms bibliotekoms, nėra (4 lentelė).

4 lentelė

<i>Lėšų paskirstymo kriterijai 2005 m.</i>				
	<i>Kovo mėnuo</i>		<i>Rugsėjo mėnuo</i>	
	<i>Vertinimo kriterijai</i>	<i>Paskirstytos lėšos, Lt</i>	<i>Vertinimo kriterijai</i>	<i>Paskirstytos lėšos, Lt</i>
<i>Apskričių viešosios bibliotekos</i>	Nenustatyti	774 000	Nenustatyti	226 000
<i>Savivaldybių viešosios bibliotekos</i>	Vidutiniškai vienam gyventojui skirtas lėšų dydis	3 058 700	Aptarnavimo punktų skaičius	647 270

Viešosios bibliotekos iš valstybės biudžeto skirtas lėšas įpareigotos²⁴ naudoti tik naujiems leidiniams pirkti, teikiant pirmenybę originaliajai literatūrai, klasikai, vaikų literatūrai ir informaciniams leidiniams. Ministerijos Informacinės visuomenės plėtros skyrius įpareigotas kontroliuoti iš centralizuotų lėšų komplektuojamų fondų kokybę.

Strateginio planavimo metodikoje²⁵ nurodyta, kad institucijų vadovai turi stebėti ir vertinti, ar vykdomų programų priemonės yra efektyvios. Atliekant auditą nustatyta, kad viešosios bibliotekos Ministerijai teikia tik biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitą (forma Nr. 2). Tik 9 (už 351 tūkst. Lt arba 7,5 proc. fondų komplektavimui skirtų lėšų) iš 65 lėšas fondams komplektuoti gavusių bibliotekų pateikė ataskaitą, kiek knygų egzempliorių ir kelių pavadinimų knygų įsigijo už Ministerijos pervestas lėšas. Ministerijai nebuvo pateikta informacija, kiek ir kokių leidinių įsigyta už 4 355 tūkst. Lt.

²⁴ Kultūros ministro įsakymai 2005-03-22 Nr. IV-96 ir 2005-09-16 Nr. IV-391.

²⁵ Strateginio planavimo metodika, 61.1 p.

Teigiama pažanga stebima 2006 m. patvirtinus centralizuotų lėšų skyrimo ir panaudojimo bibliotekose tvarką²⁶, kurioje numatytas bibliotekų atsiskaitymo būdas teikiant ne tik faktines išlaidas patvirtinančius dokumentus, bet ir ataskaitą apie įsigytų dokumentų formą, turinį, kalbą ir kitus aspektus. Auditorių nuomone, tokia ataskaitų forma pagerins komplektuojamų fondų kokybės priežiūrą.

2005 m. Ministerija, kaip Programos vykdytoja, neatliko pakankamos ir nuolatinės bibliotekų fondų komplektavimo stebėsenos, neužtikrino tinkamo ir išsamaus atsiskaitymo už skirtas valstybės biudžeto lėšas.

2.4. Programos tikslo „Remti Lietuvos kultūrai svarbių knygų leidybą ir sklaidą“ įgyvendinimo vertinimas

Lietuvos kultūrai svarbių knygų leidybai ir sklaidai remti 2005 m. panaudota 2 935 tūkst. Lt, t. y. 4,3 proc. Programai iš valstybės biudžeto skirtų asignavimų.

Uždavinys	1. Siekti, kad būtų išleista kuo daugiau Lietuvos kultūrai reikšmingų knygų 2. Užtikrinti Lietuvos leidėjų veiklos sklaidą		
Priemonės	1.1. Įgyvendinti leidybos projektus 2.1. Dalyvauti knygų mugėse, tarptautiniuose leidybos seminaruose		
Vertinimo kriterijai		Planas	Įvykdymas
	1. Dotuojamų knygų pavadinimų skaičius 2. Nėra	145 -	145 -
Lėšos	Planas	Patikslintas planas	Panaudota
	3 158 tūkst. Lt	2 936 tūkst. Lt	2 935,4 tūkst. Lt

Šio tikslo uždaviniams vykdyti finansuojami leidybos projektų įgyvendinimas ir dalyvavimas knygų mugėse, tarptautiniuose leidybos seminaruose.

- *Leidybos projektų įgyvendinimas*

Siekdama išleisti kuo daugiau Lietuvos kultūrai reikšmingų knygų, Ministerija finansavo leidybos projektus, kuriems įgyvendinti 2005 m. skirta 3 012 tūkst. Lt, panaudota – 1 692 tūkst. Lt (5 lentelė).

		<i>5 lentelė</i>	
<i>Ministerijos įgyvendinti leidinių rėmimo projektai</i>	<i>Leidinių pavadinimų skaičius</i>	<i>Panaudotos lėšos, Lt</i>	
Leidybos rėmimo konkurso metu atrinktų leidinių rėmimas	141	1 469 000	
Lietuvos prisistatymui tarptautinėje Geteborgo knygų mugėje 2005 m. skirtų leidinių rėmimas ²⁷	13	138 210	
Leidinių, kuriems skirtos lėšos iš Vyriausybės rezervo, rėmimas	2	55 000	
VšĮ „Lietuviškos knygos“ prašymu skirtas leidinių vertimų rėmimas ²⁸	3	11 500	
Iš viso:	159	1 673 710	
Leidinių platinimo ir kitos atlygintinos paslaugos		17 549,7	
	Iš viso:	1 692 260	

²⁶ Kultūros ministro 2006-07-18 įsakymu Nr. ĮV-316 patvirtintas Programos valstybės biudžeto centralizuotų lėšų skyrimo ir panaudojimo bibliotekose tvarkos aprašas.

Lėšos konkretiems leidėjams skiriamos pasirašant su jais sutartis dėl kiekvieno leidinio atskirai. 2005 m. Ministerija pasirašė 155 sutartis (dėl 4 leidinių rėmimo buvo pasirašytos sutartys, kuriose numatyta kitokia atsiskaitymo forma²⁹), skiriant 1 622 tūkst. Lt ir numatant 144 leidinius išleisti 2005 m., 11 – 2006 m. Sutartyse numatyta, kad išleidus (parengus) leidinį, per 5 dienas leidėjas Ministerijai turi pateikti ataskaitą apie faktinį lėšų panaudojimą, važtaraščio kopiją apie leidinio (sutartyse nurodyto egzempliorių kiekio) pristatymą įmonei, kuri Ministerijai teikia leidinių platinimo paslaugas (išvežioja leidinius bibliotekoms).

Biudžeto sandaros įstatyme³⁰ nurodyta, kad institucijų vadovai yra atsakingi už efektyvų ir rezultatyvų asignavimų naudojimą ir privalo užtikrinti paskirtų asignavimų naudojimo rezultatyvumą. 2005 m. Ministerija parėmė 155 pavadinimų leidinių leidybą, iš kurių iki 2006 m. liepos mėn. tik 77 pavadinimų leidiniai buvo pristatyti bibliotekoms, leidėjų ataskaitos apie faktinį lėšų panaudojimą ir išleistas knygas audito metu nebuvo pateiktos.

Literatūros ir leidybos ekspertų komisija, kuri svarsto leidėjų paraiškas dėl leidinių dalinio rėmimo, numatė, kad skiriant lėšas leidiniams remti bus atsižvelgiama į leidyklų įsiskolinimus Ministerijai³¹. Tačiau ši nuostata nebuvo įgyvendinta – 2006 m. skirta³² 594 tūkst. Lt įmonėms (leidinių leidybai finansuoti), neturint informacijos, ar jos įvykdė 2005 m. pasirašytose sutartyse numatytus įsipareigojimus: ar laiku išleido leidinius, ar jie buvo pristatyti bibliotekoms. Taip pat 147 tūkst. Lt buvo skirta įmonėms, kurios iš dalies neįvykdė sutartinių įsipareigojimų: tik 11 iš 27 pavadinimų leidinių, kurių leidybai 2005 m. skirta parama, buvo pristatyti bibliotekoms.

Ministerija neturi informacijos apie paremtų leidinių išleidimo faktą, taip pat nepakankamai kontroliuoja sutartinių įsipareigojimų vykdymą.

- Dalyvavimo knygų mugėse, tarptautiniuose leidybos seminaruose vertinimas

Dalyvavimui knygų mugėse, tarptautiniuose leidybos seminaruose 2005 m. skirta 146 tūkst. Lt, panaudota – 1 244 tūkst. Lt. 95 proc. uždaviniui įgyvendinti skirtų lėšų panaudota dalyvaujant 9 knygų mugėse ir finansuojant 2 seminarų projektus.

²⁷ Kultūros ministro 2005-07-25 įsakymas Nr. ĮV-340 „Dėl tarptautinėje Geteborgo knygų mugėje 2005 m. Lietuvą pristatančių apibendrinamojo pobūdžio ir informacinių kultūrinių leidinių“.

²⁸ VŠĮ „Lietuviškos knygos“ lėšos projektams vykdyti buvo skirtos netaikant Viešųjų pirkimų įstatymu nustatytų pirkimo būdų (Valstybės kontrolės 2006-05-29 valstybinio audito ataskaita Nr. 1050-18-53 „Lietuvos Respublikos kultūros ministerija“, 4 psl.).

²⁹ Dėl 4 leidinių rėmimo buvo pasirašytos sutartys, kuriose nenumatytas atsiskaitymas teikiant važtaraščio kopiją. Šie leidiniai taip pat neturi būti pristatyti leidinius išvežiojančiai įmonei. Leidėjas atsiskaito teikdamas nustatytos formos faktinių lėšų panaudojimo ataskaitą.

³⁰ Biudžeto sandaros įstatymas, 5 str. 1 d. ir 7 str. 1 d.

³¹ Literatūros ir leidybos ekspertų komisijos 2006-03-15 posėdžio protokolai Nr. 6.

³² Kultūros ministro 2006-05-04 įsakymu Nr. ĮV-184 patvirtintas 2006 m. valstybės biudžeto lėšomis iš dalies finansuojamų leidinių sąrašas.

Pastebėjimas

Programos priemonei „Dalyvauti knygų mugėse, tarptautiniuose leidybos seminaruose“ vykdyti Ministerijos 2005–2007 m. strateginiame veiklos plane 2005 m. planuota skirti³³ 146 tūkst. Lt. Vienas iš projektų, įgyvendinamų vykdant priemonę, buvo dalyvavimas tarptautinėje Geteborgo knygų mugėje 2005 m. rugsėjo 29–spalio 2 d. Lietuva pakviesta dalyvauti mugėje šalies svečio teisėmis. Šiam projektui įgyvendinti balandžio mėnesį patvirtinta 1 058 tūkst. Lt, t. y. 912 tūkst. Lt daugiau nei numatyta Ministerijos priemonei „Dalyvauti knygų mugėse, tarptautiniuose leidybos seminaruose“ įgyvendinti 2005 m. Šiai priemonei vykdyti 2005 m. Ministerija panaudojo 1 244 tūkst. Lt. Ministerijos 2006–2008 m. strateginiame veiklos plane³⁴ 2006 m. priemonei įgyvendinti planuojama skirti 146 tūkst. Lt, t. y. kaip ir 2005 metais.

Leidinių rėmimo iš valstybės biudžeto lėšų nuostatuose³⁵ numatyta, kad valstybės biudžeto lėšos leidybos konkursams (taip pat knygų mugėms, seminarams ir kt.) yra skiriamos organizuojant konkursus. Įvairiems projektams vykdyti 2005 m. konkursas nebuvo skelbiamas. Ministerija su VšĮ „Lietuviškos knygos“ pasirašė projektų įgyvendinimo sutarčių už 436 tūkst. Lt ir su VšĮ „Lietuvos institutas“ – už 537 tūkst. Lt. Skirdama šioms įstaigoms lėšas, Ministerija netaikė Viešųjų pirkimų įstatymu nustatytų pirkimo būdų³⁶. Audito metu nustatyta, kad iš 16 sutarčių 3 pasirašytos po įvykusių renginių. Pasirašant sutartį, projekto įgyvendintojas įpareigojamas teikti Ministerijai ataskaitą apie faktinį lėšų panaudojimą ir numatytų tikslų įgyvendinimą. Audito metu nustatyta, kad 11 iš 16 nustatytos formos veiklos ataskaitų nebuvo teikiamos laiku³⁷. Auditorių nuomone, Ministerija vykdė nepakankamą įgyvendinamų projektų stebėseną, neužtikrino atsiskaitymo už rezultatus.

Audito metu nustatyta, kad Ministerija ir 2006 m. skyrė lėšas VšĮ „Lietuviškos knygos“ (456 tūkst. Lt), VšĮ „Lietuvos institutas“ (277,5 tūkst. Lt) ir Lietuvos leidėjų asociacijai (143 tūkst. Lt)³⁸ projektams įgyvendinti, netaikydama Viešųjų pirkimų įstatymu nustatytų pirkimo būdų, todėl yra rizika, kad projektams skirtos lėšos panaudotos ne pačiu ekonomiškiausiu ir efektyviausiu būdu.

Ministerija neužtikrino, kad būtų tinkamai organizuota ir vykdoma stebėseną, atsiskaitoma už valstybės biudžeto panaudotas lėšas.

³³ Kultūros ministro 2005-02-09 įsakymu Nr. ĮV-47 patvirtinto Ministerijos 2005–2007 m. strateginio veiklos plano 2 lentelė (2005-08-09 įsakymo Nr. ĮV-357 redakcija).

³⁴ Kultūros ministro 2006-10-05 įsakymu Nr. ĮV-457 patikslintas Ministerijos 2006–2008 m. strateginis veiklos planas.

³⁵ Kultūros ministro 2003-11-16 įsakymu Nr. ĮV-371 patvirtinti Leidinių rėmimo iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų nuostatai.

³⁶ Valstybės kontrolės 2006-05-29 valstybinio audito ataskaita Nr. 1050-18-53 „Lietuvos Respublikos kultūros ministerija“, 4 psl.

³⁷ Valstybės kontrolės 2006-05-29 valstybinio audito ataskaita Nr. 1050-18-53 „Lietuvos Respublikos kultūros ministerija“, 5 psl.

³⁸ 2006-02-22 sutartis Nr. LE 06/01 ir 2006-04-19 sutartis Nr. LE 06/03 su VšĮ „Lietuviškos knygos“; 2006-02-28 sutartis Nr. LE 06/02 su VšĮ „Lietuvos institutas“; 2006-04-19 sutartis Nr. LE 06/04 su Lietuvos leidėjų asociacija.

IŠVADOS

Dėl strateginio veiklos planavimo proceso ir programos sandaros (6– 10 psl.):

1. Strateginis planavimas Ministerijoje yra tobulintinas.
2. Programos uždavinių vertinimo kriterijai ne visais atvejais leidžia įvertinti Programos rezultatyvumą.

Dėl Programos įgyvendinimo (10– 19 psl.):

1. Ministerija užtikrina tik dalies lėšų naudojimo pagal Programos priemones apskaitą.
2. Ministerija neužtikrina tolygaus investicijų projektų ir išipareigojimų, susijusių su bibliotekų fondų atnaujinimu, finansavimo, todėl yra rizika, kad gali būti neįgyvendinti Vyriausybės patvirtintos Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo programos tikslai.
3. Ministerija, skyrusi 1 622 tūkst. Lt knygų leidybos projektams remti, užtikrino ne visų sutartinių išipareigojimų tinkamą vykdymą ir kontrolę.
4. Ministerija neužtikrino, kad kultūros įstaigos tinkamai atsiskaitytų už Programos lėšų, 2005 m. skirtų bibliotekų fondams komplektuoti (4 355 tūkst. Lt) ir ilgalaikiam turtui įsigyti (2 355 tūkst. Lt), panaudojimą.
5. 2006 m. Ministerija skyrė valstybės biudžeto lėšas lietuvių literatūros sklaidos, dalyvavimo knygų mugėse projektams netaikydama Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų, todėl yra rizika, kad jos panaudotos ne pačiu ekonomiškiausiu ir efektyviausiu būdu.

REKOMENDACIJOS

1. Reglamentuoti Ministerijos strateginio planavimo procesą.
2. Programos vertinimo kriterijus formuluoti taip, kad jie aiškiai apibrėžtų siektinus veiklos rezultatus.
3. Programos stebėsenos procesą organizuoti taip, kad būtų užtikrintas sutartinių išipareigojimų vykdymas, atsiskaitymas už veiklos rezultatus.
4. Imtis priemonių, kad valstybės biudžeto lėšos Programą įgyvendinančių projektų vykdytojams būtų skiriamos remiantis teisės aktais.
5. Teikiant siūlymus Valstybės investicijų programai, užtikrinti, kad būtų laikomasi investicijų projektų prioritetų.

6-ojo audito departamento direktorė

Jolita Korzunienė

Valstybinė auditorė

Inga Tarakavičiūtė